

KÉT „HASZONTALAN” ÉLET

P. J. és L. I. emlékére

„Mikor az öregek fiatalok voltak” — minden más-képpen volt, csakúgy mint most, a mi időnkben, *jól tudjuk ezt*, hiszen Csathó Kálmán szomorkásan szép regényében megírta. Öregek. Nyugdíjasok, „nyug-gerek”. Kétes tisztaságú bevásárlókocsikat húzó, roj-tosra kutatott pénztárcákban matató, bizalmatlan arcú vásárlótársaink, akik 10 dkg parizert vesznek, az újabban párizsira keresztelt vizes akármiből, meg hozzá egy kisdoboz macskaeledelt... Letelt a mindenható Rendező által számukra a színpad-on tölthető idő, s már csak az *abgang* hosszabb-rövidebb jelenete maradt... Fiatalságuk emlékei, mint megőrzött menyasszonyi vagy sírkoszorúk, évtizedek múltával megszáradva, zörgő *porfogók-ká*, előbb-utóbb kidobandó kacattá válnak a törté-netüket nem ismerők számára.

Tényleg, milyen „hasznot” hoz, aki nem tette meg a „mindig visszavárunk”, „tapasztalataidra to-vábbra is igényt tartunk”, „aztán nehogy elfeled-kezz rólunk” és számtalan más, hidegtálás-pezs-gős nyugdíjas búcsúztatón elhangzó közhely után a korai elhalalozás szívességét a nyugdíjpénz-tárnak? A válasz messzebb, de közelebb is vezet. Messzebb a korszalemőtől, de közelebb a Fiúhoz. Ki él „hasznos” életet, kire van „szüksége” a tár-sadalomnak? A válasz kézenfekvőnek tűnik: aki okos, aki szorgalmas/ambiciózus, aki megtanul-ta a leckét, aki sokat dolgozik, aki termel, aki ka-matoztatja a *talentumait* s így tovább — mondjuk, valljuk mindahányan. De tényleg mindig ez a hely-es megközelítés, az egyedül lehetséges válasz?

A két ember, akinek kapcsán e gondolatok eszembe jutottak, talán sose tette fel magának a kérdést. Élték nyugdíjas éveikig is alig észreve-hető életüket. A férj (másodosztályú) „mozgalmi” vonalon szötte a semmit, felesége kishivatal-nokként gépelte a „fontos szövegeket” kazánház-nak, MÉH-nek — hiszen az általa évtizedeken át pontosan és megbízhatóan lekopogott „feltétle-nül iktatandó”, sőt „megőrzendő, bizalmas” irat-ok *alig* néhány év vagy évtized múltán, *mind* oda-kerültek. Ezen férfi és nő több mint fél évszázadon át, mindannyiunk tudatlanságával felvértezve élt együtt, az utóbbi két évtizedben életük eredmé-nyeként, az arcuk veritékével, nem örökölt és nem is hitelből megvett házukban, amelyre ezért jog-al voltak büszkéek. Igyekeztek öreg napjakra mindenre gondolni: gondozott kis kert, vete-ménnyel, gyümölcsfák, rácsok, kábeltévé, szige-telés... „Csak senkire rá nem szorulni” — volt a

sokszor elhangzó mondás. Nyugdíjuk — vi-szonylag nem kevés — pontosan érkezett és ök spóroltak belőle, mert sem a pengő, sem a forint inflációja nem tántorította el a „kispolgárokat”, vagyis a helyes, nem-marxi értelmezésben: a be-csületes, államban bízó, munkás, egyszerű em-bereket attól, hogy előjáróikban — lett legyen az király, kormányzó vagy a hosszú, cifra címmel fel-ruházott „központi bizottság végrehajtó bizottsága első titkára” — higgyenek és bízzanak.

A természet, a sors, a Gondviselés azonban köz-beszólt. A két ember alig néhány év alatt képtelenné vált önmagát/egymást ellátni. Pisiszag, általános bűz, rendetlenség és félelem jelent meg a nehezen megszerzett és pedánsan féltett otthonban. A kez-detben átkozódva-szitkozódva elutasított gondo-zói ajánlat, amelyet hozzátartozóik az „*intézetbe ne, hanem megszokott otthoni környezetükben maradjanak*” méltányos elve alapján szorgalmaztak, egy látvá-nyos elköborlás után, mégiscsak megvalósult, s at-tól kezdve a nap huszonnégy órájában volt vala-ki, aki megakadályozott tüzet és fagyot, szomjat és éhezést, s azt, hogy a kiszolgáltatottakra pré-daként tekintő, az állatvilág törvényei szerint élő lények áldozatává váljanak.

A két öreg kedves otthonuk egyre inkább kí-vülálló részévé vált a halálukig még hátralevő másfél-két évben. Tolószékben, a világról alig tu-domást véve éltek, vegetatív funkciójukkal és egy-egy halvány mosollyal vagy dühös kifakadással jelezve, hogy még itt vannak. A közmegegyezé-si szótár szerint tehát haszontalan, sőt „emberhez nem méltó” életet éltek. De valóban így van, va-lóban olyan „haszontalan” volt létük az utolsó, magunknak sosem kívánt hosszú hónapok alatt?

Mielőtt választ adunk erre, gondoljuk meg, há-nyan élnek a Földön, akik önhibájukból vagy at-tól függetlenül, jó, ha legalább saját fenntartá-sukhoz hozzájárulnak. Az öreg házaspár azonban, bénán és bután, „hasztalan” pergetve napjait, nyugdíjából két másik (idegen) ember eltartásá-hoz járult nem csekély mértékben hozzá. Két ember, egy férfi és egy asszony, életük *látszólag* haszontalan alkonyán célt, örömet, munkát és ke-nyeret adott két életerős, náluk évtizedekkel fi-talabb embernek. Vagyis többel járultak hozzá az ország boldogulásához és az Ország eljövete-léhez, mint munkaképes korú honfitársaik nem kis része vagy akár saját maguk az úgynevezett „aktív” éveken...

A feltett kérdésre, ezt is figyelembe véve kí-séreljünk meg válaszolni.

PFLIEGLER GYÖRGY